

NARRATIVA

Romain Gary, *La vida al davant*.
Traducció de Jordi Martín
Lloret. ANGLE. Barcelona, 2005.

La pel·lícula *À bout de souffle* de Jean-Luc Godard va provocar que milers de nois que eren adolescents l'any 1959 s'enamoresin perdudament de Jean Seberg, la noia andrògina amb el pentinat despenat a la *garçon*, venent diaris Champs Elysées avall, amb aquella samarreta del *New York Herald Tribune* d'una senzillesa contundent. Les noies es van enamorar de Jean-Paul Belmondo o de la Seberg o de la imatge de la Seberg, precursora de l'estètica *mod* i *sixties* que s'acabaria imposant fins a la saturació. Una imatge fràgil i dura, innocent i perversa. Símbol de la nova feminitat francesa tot i ser nord-americana, Seberg va tenir una vida excessiva, sempre fugint d'ella mateixa, amb intents periòdics de suïcidi, addicta als barbitúrics i a l'alcohol, de depressió en depressió i de psiquiàtric en psiquiàtric. Va ser objecte d'investigacions per part de l'FBI a causa de les seves idees polítiques i les seves amistats amb membres dels Panteres Negres. L'implacable J. Edgar Hoover va ordenar que es "neutralitzés" la Seberg, i l'FBI va aconseguir que les columnes de societat dels diaris diguessin que el fill que esperava era del líder dels Panteres Negres. L'actriu va tenir una crisi nerviosa que li va provocar un part prematur. L'endemà va convocar una roda de premsa on va ensenyar el cadàver de la seva nena de set mesos als periodistes horroritzats. Era blanca. El 7 de desembre de 1979 es va trobar el cos de Jean Seberg en un suburbi de París, al seient de darrere d'un cotxe. El 2 de desem-

ROMAIN GARY AMB L'ACTRIU I MUSA JEAN SEBERG

bre de l'any següent, Romain Gary, que havia estat el seu marit des del 1962 fins al 1970, també es suïcidaria a París. Es veu que mai va poder oblidar Seberg, el seu gran *amour fou*.

Malgrat aquest final, les obres de Gary respiren un profund amor per la vida, una energia que tenyeix d'humor les desgràcies. A *La promesa de l'alba* (Mondadori), la seva autobiografia, escriu: "Les orenetes de mar a vegades aterren tan a prop que se'm talla l'alè i sento que en mi es desperta i s'aguditza un vell desig. Una mica més i se'm posaran damunt la cara, se m'arrauliran al coll i als braços, em cobriran del tot... Amb quaranta-quatre anys encara somio amb una certa tendresa essencial". I aquesta tendresa que somiava estirat a la platja buida de Big

Sur serà una constant en tota la seva obra, una tendresa que també es pot entendre com una fe intensa en el gènere humà. De fet, Gary va ser un home de creences i, el que és més important, d'accions. Nascut a Vínlius el 1914, va fugir a França amb la seva mare als 14 anys. Després d'estudiar dret es va allistar a l'aviació, i el 1940 es va unir a la "França lliure" sota les ordres de De Gaulle. Com a capità de l'esquadra aèria Lorraine va participar a la batalla d'Anglaterra i a les campanyes del nord d'Àfrica i de Normandia. Un cop acabada la guerra va entrar al ministeri d'Afers Exteriors i més tard al Quai d'Orsay. La seva carrera diplomàtica el va portar a l'ONU, on va ser portaveu de França, i a Los Angeles com a cònsol general del seu país.

AIDA SEGURA

Després es va dedicar a voltar pel món durant deu anys com a corresponsal de diverses publicacions nord-americanes i va dirigir un parell de pel·lícules. I tot això no li va impedir convertir-se en un dels autors francesos més populars i prolífics del seu temps, ja fos signant amb el seu nom o amb els pseudònims d'Emile Ajar, Fosco Sinibaldi o Shatan Bogat. Un dels motius pels quals es recorda més Romain Gary és perquè va ser l'únic autor que va guanyar dues vegades el Premi Goncourt, un guardó que només es pot rebre una única vegada. El 1956 li van atorgar per *Las raíces del cielo*, i el 1975 per *La vida al davant*. S'hi va presentar amb el pseudònim d'Émile Ajar, i el seu cosí va fingir ser-ne l'autor durant un temps. La veritat no es va saber del tot fins a la publicació de la seva obra pòstuma *Vie et mort d'Émile Ajar*. L'element unificador del periple vital de Gary és el problema de la identitat. Mai va deixar de canviar, de reinventar-se, de superposar els noms i les cares. D'amagar-se i escapar-se d'ell mateix, en definitiva. D'escriure la seva obra com si fos veritat. O de viure la seva vida com si fos invenció.

La vida al davant és la història de Momo, un nen musulmà que viu a casa la senyora Rosa, exprostituta jueva supervivent d'Auschwitz que regenta el que Momo anomena "un bordell de fills de puta". Amb aquesta llengua clara i enèrgica explicarà la seva pròpia vida i la de la seva petita comunitat marginal. El senyor Hamil, sempre llegint Victor Hugo i fent-se vell

a la taula d'un bar. El senyor N'Da Amédée, el macarró més elegant de París, amb vestits de seda de color rosa i les mans ben guarnides d'anells de diamants. La senyora Lola, un exboxejador senegalès transsexual que es fa les nits al Bois de Boulogne i que és la persona més maternal que Momo ha conegut mai. El doctor Katz, que li dirà que no s'ha de preocupar perquè és jove i té tota la vida al davant... A Momo això li semblarà una amenaça, una condemna. Vol viure, i no només sobreviure i passar-les putes: "Sí, ja ho sabia, que tenia tota la vida al davant, però tampoc no pensava amargar-me-la ara, per això". I no s'amargarà pas, sinó que es mirarà les coses amb humor i les explicarà de manera seductora i fresca, amanint-ho amb observacions sàvies, gairebé aforístiques: "Durant molt temps no vaig saber que jo era àrab perquè ningú no m'insultava", "No em barallava mai, perquè pegar fa mal", "Per estar del tot tranquil cal ser mort. A la vida tot és pànic" o "Els que millor dormen són els injustos, que tot se'ls en fot, mentre que els justos no poden aclucar l'ull i s'amoïnen per tot".

Momo viu amb Rosa, que "té cara de vella granota jueva amb ulleres i asma", que quan plora no se l'ha de molestar perquè és el seu millor moment, que té un retrat de Hitler sota el llit i se'l mira de tant en tant per recordar que hi ha coses per les quals ja no cal patir. I per reviu els bons temps es posa la seva roba de quan era una dona jove i bonica i feia el carrer. Momo i Rosa només es tenen l'un a l'altre i aquella picaresca típica dels supervivents, i quan ella es posi malalta i es vagi convertint en un vegetal, Momo farà tot el que pugui per evitar-li una mort indigna. Pel camí potser perdrà la ingenuïtat però mai pararà el cul, que és el que la senyora Rosa sempre li havia demanat que evités.

Alguns aspectes de *La vida al davant* els trobem també en "la tribu Malaussène" de Pennac: el barri parisenc de Belleville com a pàtria acolorida dels oblidats, els personatges extravagants, la resignació histriònica de Benjamin Malaussène i de la senyora Rosa, la proliferació de criatures com si fossin un fenomen contagiós, la necessitat de la solidaritat i d'articular un missatge moral que no sigui carrincló, la denúncia de la degradació social utilitzant l'humor com a arma, la seducció de l'estil i el llenguatge... S'ensuma un aire Malaussène. És probable que Pennac llegís *La vida al davant*. Com diu la faixa, a França se'n van vendre més d'un milió d'exemplars. Al cap i a la fi, un Goncourt és un Goncourt. I dos Goncourts seràn sempre, exclusivament, Romain Gary.

Apunts per a una tesi

MELCION MATEU

ASSAIG

Antònia Arbona: *La poesia de Miquel Àngel Riera i Miquel Bauçà*. LLEONARD MUNTANER. PALMA, 2005

A banda de la seva producció com a autora de poesia, fa temps que Antònia Arbona (Sóller, 1970) ve oferint als lectors avanços del que més endavant, si tot li va bé, serà la seva tesi doctoral, *La generació poètica mallorquina dels anys seixanta i setanta. Quatre màxims exponents: Miquel Àngel Riera, Bartomeu Fiol, Miquel Bauçà i Jaume Pomar*. Un cop publicades les entregues anteriors, dedicades a Fiol i Pomar, no és cap sorpresa que l'autora ens vulgui oferir ara un assaig sobre l'obra poètica dels malaguanyats Miquel Àngel

Riera i Miquel Bauçà.

En principi, la publicació d'un estudi sobre la poesia de Riera i Bauçà hauria de ser un esdeveniment de rabiosa actualitat si tenim en compte la recent edició de l'*Obra poètica completa* (1953-1993) de Miquel Àngel Riera per part d'Edicions del Salobre -una excel·lent edició crítica a cura de Pere Rosselló Bover- o l'encara més recent traspàs de Miquel Bauçà -la qual cosa suposa el tancament de la seva obra, publicada íntegrament a l'editorial Empúries-, poc després de l'aparició del llibre d'Arbona.

Això no obstant, el llibre d'Arbona se'ns mostra descaradament prematur. Hi ha una precipitació evident, per part d'ella i l'editor, en el fet de voler publicar un estudi destinat a l'àmbit acadèmic abans no hagi arribat a bon terme. L'autora hi recorre, lli-

bre a llibre i poema a poema, la trajectòria poètica dels autors de *Poemes a Nai* i *El canvi*, i ho fa de manera lineal, en ordre estrictament cronològic i repassant pàgina per pàgina el conjunt d'ambdues obres poètiques, primer la de Riera i tot seguit la de Bauçà, com si es tractés de dos assajos independents aplegats en un mateix volum.

ENTREVISTA NOTABLE

És clar que en el llibre d'Arbona hi ha petites descobertes de lectora que complementen o enriqueixen la lectura individual que els admiradors de Riera i Bauçà haguem pogut fer. És notable l'entrevista a Bauçà -inèdita fins al moment i una de les poques que l'autor felanitxer va concedir- que s'inclou en l'apèndix. També és significatiu que aquest sigui el primer assaig

acadèmic dedicat a l'obra d'un autor de l'alçada de Bauçà: significatiu pel que fa a l'endarreriment i l'autisme de la nostra acadèmia.

Com és lògic, la millor guia de lectura per a la poesia de Miquel Àngel Riera i Miquel Bauçà continua essent l'obra mateixa de tots dos autors. No ens calen llibres com aquest, més poc llegidors i més de mal pair que les obres que s'hi analitzen. Per a l'autora, segurament, aquestes notes de lectura eren un pas imprescindible per a la construcció de la seva tesi doctoral, però aquí hi falta precisament això: un argument i una argumentació, una tesi. Hauria estat més assenyat escriure primer la tesi doctoral i després extreure'n un assaig de caràcter divulgatiu, com solen fer els estudiosos i assagistes rigorosos dins i fora de Mallorca.